

۱۵

۷ سرمایه مطمئن برای تبدیل ایده به کسب و کار

شگردهای نگهداری از میوه‌های خشک

۱۴

زندگی

یکشنبه ۲۵ مهر ۱۴۰۰ :: شماره ۶۰۵۶

۱۶

فتیر فراموش شده اراک

جامعه

info@amejamdaily.ir

روابط عمومی: ۲۲۲۶۲۱۴۲

روشنایی- خیابان

صفایی از تهران:

روشنایی خیابان‌های محبوب مجاز و صفدری و همچنین پل‌های غابریاده کنار بزرگراه نواب بسیار کم است و همین موضوع باعث ایجاد ناامنی برای اهالی منطقه هنگام تردد شبانه در این محله شده و بهتر است مسؤولان شهرداری این منطقه فکری به حال این موضوع بکنند.

سرعت‌گیر- نامناسب

قلندری از تهران:

ایجاد سرعت‌گیر در بلوار سربازان شهید در منطقه ۱۴ تهران (تختی) باعث کاهش سرعت ناگهانی خودروها و ایجاد خطر شده است. آیا این سرعت‌گیر نیاز بود؟

خط‌کشی- تاخیر

صادقی از تهران:

چرا بعد از اسفالت معابر و اتوبان‌ها، اقدامی بابت خط‌کشی آن صورت نمی‌گیرد؟ متأسفانه در بهترین حالت، حداقل بعد از سه‌ماه این کار انجام می‌شود.

دارو- کم‌یاب

بالسینی از تهران:

کم‌یاب بودن بعضی از داروها با توجه به بیماری‌های خاص بسیاری از هموطنان، ظلم بزرگی به بیماران و به‌دور از انسانیت است؛ موضوعی که باید را اولویت رسیدگی قرار بگیرد.

پروتکل- فراموشی

خسروشاهی از تهران:

برخی از شهروندان تصور می‌کنند چون واکسن تزریق کرده‌اند دربرابر ویروس مقاوم شده‌اند و دیگر پروتکل‌های بهداشتی مانند استفاده از ماسک و فاصله گذاری اجتماعی را رعایت نمی‌کنند. نباید فراموش کرد که این سهل‌انگاری می‌تواند به بروز پیک ششم کرونا منجر شود.

جوابیه

در پی درج پیامی شنبه ۱۴۰۰/۰۶/۲۷ با عنوان «وانت- امامزاده» مدیر روابط عمومی شهرداری منطقه ۹ شهر تهران با ارسال نمابری اعلام کرد؛ با توجه به این‌که خیابان سادات و امامزاده عبدا... مرز بین منطقه ۹ و ۱۰ است طی مراجعه به محل فوق عوامل بساط‌گستر به جابه‌جایی به منطقه ۱۰ اقدام می‌کنند و امکان ورود و مداخله نیروهای معبریان به آن منطقه نیست و به جهت رفع این معضل و جلوگیری از گرّه تفرافیکی اقدام به ایجاد اکیپ و مستقریت در مکان‌های پرتدد آن محله کرده است؛ ضمن این‌که نظافت و لایروبی نهرهای خیابان‌های موصوف به‌صورت مستمر انجام می‌شود و اکیپ ویژه لایروبی، تمام نهرها را به‌طور مداوم پاکسازی می‌کنند.

میثم اسماعیلی

جامعه

دریایی خالی از ماهی

وزارت نیرو مدام از بستر رودخانه‌ها شن و ماسه استخراج می‌کند، برخی مدیران با اجرای سیاست‌های توسعه محور برای آنچه «ذخیره‌سازی آب» می‌نامند روی رودخانه‌ها سد احداث می‌کنند، گردشگران همیشگی جاده‌های شمال، هزاران تن زیاله را خود در جنگل‌ها و رودخانه‌ها به جا می‌گذارند، کارخانه‌ها برای تخلیه پساب‌های صنعتی جایی بهتر از رودها پیدا نمی‌کنند و فاضلاب‌های شهری هم حتی راه به رودخانه‌های منتهی به دریای خزر دارند، با این توصیفات مگر می‌شود بستری برای تخم‌ریزی ماهیان وجود داشته باشد.

دریای خزر هم با این اوصاف دارد هر روز از حضور ماهیان خالی‌تر می‌شود. محمدرضا فاطمی، کارشناس محیط زیست دریایی می‌گوید هر بار که کنار صیادان «پره» می‌ایستد از حجم اندک ماهیان صید شده شگفت‌زده می‌شود. آن هم ماهیان کوچک و نایاب! این در حالی است که «صید پره» یا تورگستر یکی از قدیمی‌ترین روش‌های صید ماهیان استخوانی از جمله ماهی سفید در حاشیه جنوبی دریای خزر است و قدمتی چند صد ساله دارد.

فاطمی به جام جم می‌گوید: «۹۰ درصد ماهیان مولد استخوانی دریای خزر رود کوچ هستند و باید برای تخم‌گذاری وارد رودخانه‌های منتهی به دریا شوند اما به واسطه از بین رفتن شرایط زیستی در این رودخانه‌ها یعنی آلودگی شدید و برداشت شن و ماسه عملاً قدرت زادآوری خود را از دست داده‌اند.» همین موضوع باعث شده بسیاری از ماهیان ارزشمند این دریاچه در خطر انقراض قرار بگیرند. هرچند باوری عمومی وجود دارد مبنی بر این‌که می‌توان برای جبران این خسران از تکثیر مصنوعی ماهیان استفاده کرد اما فاطمی به عنوان کارشناس محیط زیست دریایی معتقد است فقط کمی بیش از ۲۰ درصد ماهیان برای تکثیر و آبسته به محیط دریا هستند و اگر شرایط تکثیر مصنوعی وجود داشته باشد باز هم تابع شرایط مناسب زیست‌محیطی است. تحقیقات مراکز علمی و نظارتی هم نشان می‌دهد که از دو دهه پیش تاکنون وضعیت رودخانه‌های شمال ایران برای زیست ماهیان مولد هر ساله وخیم‌تر می‌شود؛ معضلی که معیشت

آن‌شکل آفرالزمانی که از دودعه پیش در کلام و هشدار کارشناسان دیده می‌شد حالا پیش چشم ما جان گرفته است. رودخانه‌های عاری از ماهیان و دریایی سرشار از آلودگی، فراوانی صیاد و کمیابی صید اما تادلتان پخواد زیاله و شیرابه و لکه‌های نفتی و شیمیایی. شرایط ناگوار زیست محیطی دریاچه خزر بیش از همه تأثیرش را روی معیشت و نوع زندگی شهروندان گذاشته است. صیدی در کار نیست اما تا دلتان پخواد صیادهایی ایستاده به تماشای تورهای خالی. مصداق این وضعیت تهاذریک فقره آمار رسمی منتشر شده توسط شیلات این است که فقط در استان مازندران صید ماهی از حدود ۱۲ هزار تن در اوایل دهه ۸۰ به ۱۲۳۰ تن در سال ۹۴ رسیده است.

صیادان شمالی را به صورت جدی به مخاطره انداخته است، هر چند حالا تنها امید صیادان برای صید به همین تکثیر مصنوعی ماهیان وابسته است. این کار را شیلات ایران با هدف حفظ ذخایر دریای خزر و توجه به معیشت ماهیگیران شمال همه ساله انجام می‌دهد که البته محمدرضا فاطمی معتقد است: «۹۰ درصد ذخایر دریای خزر از دست رفته است!» اما آمار شیلات مازندران نشان می‌دهد میزان صید در سال ۹۵ در حالی فقط ۳۵۴۵ تن بوده که این میزان در سال گذشته یعنی سال ۱۳۹۹ به ۴۵۹۶ تن رسیده است.

وابستگی معیشتی به دریای خزر

از گذشته‌های دور تا امروز دریای خزر و منابع طبیعی سرشار آن در استان‌های شمالی از مهم‌ترین منابع زیست و معیشت مردمان آن منطقه بوده است. آمار دقیقی نمی‌توان از وابستگی جمعیت ساکن در این منطقه به منابع به دست آورد، چرا که تفکیک آماری در این حوزه بسیار سخت است و مهم‌تر از آن هنوز پایشی در این حوزه صورت نگرفته است. هر چند ماه پیش رئیس مرکز جنگل‌های خارج از شمال سازمان جنگل‌ها اعلام کرده بود: «معیشت یک و نیم میلیون نفر به جنگل‌های زاگرس وابسته است.» اما این آمار در رابطه با صیادان دریاچه خزر وجود دارد. به گواه این آمارها صید، راه معیشت بیش از ۱۲ هزار نفر

در سه استان مازندران، گیلان و گلستان است. اما این تعداد، صیادان مجازی هستند که برای انداختن تورهای صیادی باید مجوز بگیرند و در زمان و جایی به کار صید بپردازند که آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های شیلات تعیین می‌کند اما به گفته فاطمی جمعیت صیادان به همین تعداد ثبت شده و مجوز گرفته محدود نمی‌شود. او معتقد است «صیادان غیر مجاز هم براساس آمار تخمینی به همان میزان صید می‌کنند که صیادان مجاز از ذخایر دریا برداشت می‌کنند. با این تفاوت که زمان و مکان صید آنان را شیلات تعیین نمی‌کند.»

صیادان غیر مجاز بدون توجه به فصل زاد و ولد ماهیان و بدون توجه به این‌که ماهیان مولد نباید صید شوند، در جایی تورهای خود را به آب می‌اندازند که ماهی باشد و ماسوران شیلات و حفاظت محیط‌زیست نباشند. بر اساس برآوردها در سال‌های اخیر صید غیرمجاز در دریای خزر سبب کاهش ۵۰ درصدی ظرفیت ماهیان استخوانی خزر شده است. در این میان استان مازندران که با داشتن ۴۸۰ کیلومتر ساحل از بیشترین سواحل دریای خزر بهره می‌برد و معیشت بیش از ۴۲۰۰ ماهیگیر از طریق صید تأمین می‌شود سال گذشته با کاهش ۵۰ درصدی صید ماهی‌های استخوانی مواجه بوده است.

بیماری، رهاورد شنا در دریای خزر

زندگی +

آلودگی بالای دریای خزر باعث شده حالا بسیاری از صیادان مجبور باشند برای دست‌یابی به صید حداقلی در فواصل دورتری از ساحل تور به آب بیندازند. دلیل کوچ ماهیان این دریاچه از بخش‌های ساحلی تنها صید بی‌رویه صیادان نیست و آنطور که این کارشناس محیط زیست دریایی می‌گوید آلودگی آب در بخش‌های ساحلی بسیار بیشتر است. فاطمی به جام جم می‌گوید «این دریاچه مدت‌هاست دچار آلودگی‌های ناشی از ورود فاضلاب‌های خانگی، بیمارستانی، صنعتی، سموم کشاورزی و البته شیرابه‌های زیاله‌هاست. آلودگی‌هایی که نه تنها آبزیان که سلامت شناگران را هم به خطر انداخته است.» هر چند نمی‌توان همه تقصیرات آلودگی این دریاچه را سهم ایران دانست اما آنطور که کارشناسان این حوزه می‌گویند آلودگی‌های سرزیر شده از سوی دیگر کشورها بیشتر مربوط به آلودگی‌های نفتی است و اغلب آلودگی‌های ساحل خزر در ایران مرتبط به آلودگی‌های میکربی ناشی از ورود فاضلاب است.

عامل اصلی آن هم افزایش بی‌رویه صید، آلودگی شگفت و عجیب زیست محیطی منطقه و البته دخالت‌های انسانی و سوءمدیریت‌هایی که همواره به نام توسعه صورت می‌گیرد. عواملی که سفره صیادان را کوچک‌تر کرده، گردشگری را از رونق انداخته و حتی باعث بروز بیماری‌های بسیاری در منطقه گشته است. همه اینها یعنی تأثیرات اجتماعی شرایط نامناسب محیط زیستی دریاچه خزر. این تأثیرات اجتماعی وقتی بیشتر به چشم می‌آید که بدانیم دریای خزر میان پنج کشور ایران، ترکمنستان، آذربایجان، قزاقستان و روسیه قرار گرفته و تعداد ساحل‌نشینان آن حدود ۱۲ میلیون نفر برآورد می‌شود اما بیش از نیمی از این جمعیت در سواحل ایران زندگی می‌کنند. با استناد به این آمار یعنی بیش از ۶ میلیون ایرانی به صورت مستقیم یا تبعات آلودگی زیست محیطی این منطقه دست به گریبان هستند.

گردشگری به گل نشسته شمال

تور خالی صیادان تنها ارمان آلودگی زیست محیطی دریاچه خزر نیست چرا که معیشت تمام ساحل‌نشینان سه استان شمالی ایران از راه صیادی نیست. این سه استان همیشه جزو مقاصد اولیه سفر جامعه ایرانی بوده، همین حالا هم یک روز تعطیل در تقویم منجر به ترافیک شدید راه‌های مواصلاتی به این سه استان می‌شود. به همین دلیل گردشگری نیز در کنار صیادی از منابع کسب درآمد ساکنان شمال کشور است. اما وقتی از گردشگری این منطقه حرف می‌زنیم باید تنها از اطراف چند ساعته خانواده‌ها در ساحل و تنی به آب زدن آنها بگویم. چرا که از دیگر ظرفیت‌های بی‌نظیر گردشگری این مناطق هیچگاه استفاده درستی نشده است. پنج کشور در نوار ساحلی دریای خزر طی سال‌های اخیر به‌طور متوسط سالانه ۳۵ میلیون گردشگر بین‌المللی داشته‌اند، این آمار مربوط به سال ۹۸ است که بر اساس آن گردشگران رقمی حدود ۱۸ میلیارد دلار برای این منطقه درآوردایی کرده‌اند اما آنچه از گردشگران دریای خزر در ایران به جا می‌ماند کوه‌های زیاله در جنگل، دریا و رودخانه‌هاست. آمارهای مربوط به همان سال ۹۸ نشان می‌دهد روزانه حدود ۶۰۰۰ تن زیاله در سه استان مازندران، گیلان و گلستان تولید می‌شود که در روزهای تعطیل، به دلیل هجوم گردشگران، این رقم دو تا سه برابر افزایش می‌یابد.

محمدرضا فاطمی هم معتقد است این سه استان ظرفیت بالایی برای جذب گردشگر دارد اما آلودگی‌ها مانع اصلی محقق شدن این ظرفیت‌هاست. او به جام جم می‌گوید: «ساحل خزر از آستار تا چابکسر بهترین فرصت برای جذب گردشگر فقط در استان گیلان است اما وجود آلودگی آب دریای خزر موجب از بین رفتن جذابیت‌های عرصه گردشگری در این استان می‌شود. البته ساختمان‌سازی‌های بی‌رویه در طول سواحل خزر هم جذابیت‌های توریستی را کاهش داده است.» او به پلاژهای خالی از مسافری اشاره می‌کند که حالا مدت‌هاست توی ذوق می‌زند و باور دارد دولت جایگزینی برای جبران زیان‌های اقتصادی ساحل‌نشینان ندارد. او می‌گوید کشاورزی و گردشگری از جمله ظرفیت‌هایی هستند که تاکنون به دلیل نبود مدیریت صحیح و اقدام‌های غیرکارشناسانه، از توسعه محروم مانده‌اند.

تعدادی‌های صیادی در استان مازندران از ۲۰ مهر فعالیت خود آغاز کرده‌اند / عکس: پایرونا

یادداشت

هادی کیادلیری

کارشناس جنگل

آلودگی، معیشت را می‌خشکاند

به‌طور طبیعی هر جا منابع طبیعی وجود دارد باعث ایجاد وابستگی‌هایی برای مردم آن منطقه می‌شود اما این وابستگی در مناطق مختلف، متفاوت است. به این مفهوم که جنگل‌های زاگرس بیشتر وجه معیشتی دارد و جنگل‌های شمال کمتر. این وابستگی هم‌گونه‌های متفاوتی دارد. در جنگل‌های شمال بیشتر به‌صورت برداشت چوب به چشم می‌آید. وجه دیگر آن مشاغل مربوط به دامداری است. ذکر این وابستگی‌ها به معنای مناسب بودن آنها نیست چرا که بسیاری از این اشتغال‌های وابسته به جنگل باعث تخریب منابع طبیعی شده‌اند. در حال حاضر بسیاری از مراتع و جنگل‌های شمال در سیطره دام‌قرار دارد. مورد دیگر مشاغل است که به واسطه گردشگری در جنگل‌ها شکل گرفته است. در مجموع باید گفت راه ورش‌زیستی مردمان شمال کشور ارتباط بسیار تنگاتنگی با طبیعت آن منطقه یافته است. اگر از همه مصادیق این وابستگی‌ها که ذکر شد بگذریم که گاه خود این وابستگی‌ها دلیل مهمی در تخریب منابع طبیعی هم بوده‌اند. آلودگی جنگل‌های شمال هم می‌تواند باعث به مخاطره افتادن همین وابستگی‌ها بشود. یکی از اصلی‌ترین منابع آلوده جنگل‌های شمال ورود تعداد بسیاری گردشگر و به جاماندن انبوه زیاله در منابع طبیعی است. می‌دانیم که در روزهای تعطیل

جمعیت شناور ورودی در استان‌های شمالی بیش از ۱۰ برابر جمعیت ساکن است. روندی که به‌طور طبیعی هم نمی‌توانیم به آنها اکتوریزسم اطلاق کنیم چرا که از دیدی‌ترین اصول رعایت اکتوتوریسم به دور است. به همین علت است که جای‌جای جنگل‌های شمال مملو از زیاله و آلودگی است. عجیب این‌که بسیاری از پسماند‌های شهری هم پس از جمع‌آوری توسط شهرداری و نهادهای دیگر در عمق جنگل‌های شمال دیو شده است. جای تأسف دارد که انگار اصراری به انتخاب بگرتیرین و زیباترین مناطق جنگلی برای انتخاب دیوی زیاله وجود دارد. محل قرارگیری سایت‌های زیاله نشان از این بی‌سیلیکی دارد. تنها سایت دیوی زیاله‌ها هم مطرح نیست و گاه تمام مسیر چند ده کیلومتری در دل جنگل‌ها به این واسطه آلوده می‌شود. ضربه ابتدایی وجود این زیاله‌ها به منابع طبیعی نیست و مهم‌تر از آن آسیب است که به فرهنگ مازده است. اما از این آسیب هم که بگذریم باید به پیامدهای ناگوار وجود این حجم از زیاله در جنگل‌ها اشاره کنیم. نکته مهم و اولیه در این رابطه این است که تنها محل سایت دیوی زیاله نیست که باعث تخریب جنگل‌های آن منطقه شده چرا که گاه شیرابه‌های سمی این زیاله‌ها تا شعاع ۱۰ کیلومتری این محل‌ها روان می‌شود، به آب رودخانه‌ها راه پیدا می‌کند و باعث از بین رفتن زیست‌آبزیان می‌شود. این شیرابه‌ها درختان توتومند و چندصدساله بلوط منطقه را به سرعت می‌خشکاند. این در حالی است که بخشی از جنگل‌های شمال ایران چند سالی است که به عنوان میراث جهانی به ثبت رسیده است.